

Det han sto for og den han var

Taler

Ine Eriksen Søreide

Dato

7 juni 2015

Sted

Oslo

Omstendigheter

Tale ved avduking av statue av Kong Olav V

1 Deres Majesteter,

Deres kongelige høyheter,

5 Stortingspresident,

Statsminister,

Kjære alle sammen.

10

Det var trikketuren, de yngre dagers bragder med hoppski på beina og den smittende latteren. Men hvorfor betydde disse sidene ved ham så mye for oss?

15

Av alle datoer er 7. juni den kanskje aller mest symboltunge i nyere norsk historie. Den rommer hendelser som har berørt kongehuset vårt og Norge som nasjon.

20

Kong Olavs liv fra 1903 til 1991 favner alle 7. juni-ene våre. Fra unionsoppløsning og selvstendighet til kongefamiliens flukt og lykkelige hjemkomst.

25

I et år der vi markerer at det er 75 år siden starten på okkupasjonen og 70 år siden frigjøringen av landet, har fortellingene om og bildene av kong Olav fått tre tydeligere fram.

Vi har sett ham som støttende sønn og rådgiver for sin far kong Haakon. Vi har sett betydningen den solide militære kompetansen hans fikk. Og vi har sett en

lærende og engasjert kronprins som selv i den mest krevende stund ikke viker fra
30 sin gjerning.

I går hadde jeg æren av å ledsage kronprins Haakon til Storsteinnes i Balsfjord.
Dit kom kong Haakon og kronprins Olav en sen maikveld for 75 år siden. Og
det var også der, i tømmerhytta Trangen, at den vanskelige beslutningen om å
35 forlate landet vokste frem. 7. juni 1940 satte de kursen for England.

I sterk kontrast til dette står bildene av kronprins Olavs lykkelige hjemkomst til
Norge få dager etter frigjøringen i 1945. Og i statsråd hver fredag sitter jeg og
studerer Axel Revolds fantastiske maleri av kongefamiliens hjemkomst. Det
40 viser ham som kronprins og forsvarsjef ta i mot kong Haakon og familien som
kom hjem i dag for 70 år siden. Kronprins Olav snur hodet, som for å se folket
ekstra godt.

Det er ikoniske bilder som har formet vår historie, vårt samfunn og oss som
45 mennesker.

Som konge fikk han i oppgave å knytte monarki og folk sammen i fredstid.
Allerede i hans myndighetstale i 1924 aner vi omrisset av det som kom til å prege
hans kongegjerning. I en tid da dype ideologiske og politiske spenninger
50 hjemsøkte landet vårt, var det hans håp at «vi atter må kunne finde det, som kan
samle os», som han sa.

Han ville styrke samholdet, være bindeledd og plassere kongehuset hos folket.
Han løste denne oppgaven med klokskap og varme. Han spilte det norske
55 lynnet og den norske væremåten.

Han var konge og han var samtidig en av oss. Han fornyet og befestet kongens
posisjon som Norges konstitusjonelle overhode, og kongehusets relevans og
popularitet hos det norske folk.

60 Han beriket oss med sitt vidd og gode humør. Slik nådde han frem til alle
samfunnslag.

I et land med spredt bosetning og store avstander, skapte kong Olav nærhet.
65 Han bandt landsdelene sammen. Han ga oss mål vi i fellesskap kunne strekke
oss mot.

70 Han ønsket seg et rausere og mer inkluderende Norge. Han gikk foran i sin medmenneskelighet. Det vet våre krigsseilere og partisanene. Det vet også finnmarkingene som så sin landsdel ødelagt av krigens herjinger.

Men det var ikke bare krigens helter og ofre som fikk merke kong Olavs omsorg. Han var på vakt mot at vi kunne bli et kjøligere samfunn. Han engasjerte seg
75 spesielt for de som falt utenfor. Og han tok til orde for å ta vare på innvandrerne våre. Som konge henvendte han seg til sine gamle og nye landsmenn.

Kong Olav hadde et øye og et hjerte for hele folket. Selv de av oss som aldri møtte ham personlig, følte at vi kjente ham. Han var folkekjær og nær -
80 samlende og forsonende.

Slik ble han en konge av og for folket.

Da NRK i 2005 ba om folkets hjelp til å stemme fram århundrets nordmann,
85 ble kong Olav den soleklare vinneren.

Bak en slik noe uhøytidelig kåring, ligger det like fullt en dyp og ektefølt takknemlighet for det kong Olav sto for og den han var.

90 Det var trikketuren, de yngre dagers bragder med hopp ski på beina og den smittende latteren. Disse sidene ved ham betydde så mye for oss fordi de var grunnleggende - det var dette vi ville være. Vi deponerte oss selv hos ham, og han tok vare på oss.

95 Han var vår konge.

Slik vil vi alltid minnes kong Olav.

Kilde

100 www.regjeringen.no

Emner

Avduking, Kongehuset, Kongen, Olav 5

URI

105 <https://www.virksommeord.no/tale/det-han-sto-for-og-den-han-var>